Смішне і трагічне в комедії Д. І. Фонвізіна «Недоук»

Комедія Фонвізіна «Недоук», яку відокремлюють від нашого часу два століття, хвилює нас і сьогодні.

У комедії показана проблема виховання справжнього громадянина. Адже тут, по зауваженню першого біографа Фонвізіна, автор «уже не жартує, не сміється, а обурюється на порок і таврує його безпощадно, якщо ж і смішить, то тоді навіяний сміх не відволікає від вражень більш глибоких і сумних». Адже «Недоук» не тільки осміював неуцтво, але й вказував на основне зло тодішнього життя: кріпосництво і сваволю влади.

Минули роки, кріпосне право скасували. Але хіба перевелися зараз чадолюбні батьки, які піклуються не про виховання дітей, а лише про харчування? Хіба потурання всім бажанням «дитятка» не призводить багатьох до катастрофи? Хіба не припадає зустрічати людей, яким, як говорить Стародум, в усі випадки життя жодного разу на думку не приходили ні предки, ні нащадки. Це люди, які живутьлише сугубо приватними інтересами.

У комедії стикаються, як і тепер, два світи з різними потребами, стилем життя і манерою мовлення, різними ідеалами. Протистояння ідей, що сповідують герої Фонвізіна, їхнє відношення до дітей дуже різні. І тепер, коли підліток читає давню п'єсу, він, напевно, не може ставитися до неї тільки як до сторінки історії літератури, хоча деякі монологи здаються нудними і незрозумілими, але може побачити в ній себе в образі Митрофана. Саме тому майбутній батько, читаючи цю комедію, зрозуміє, як важливо мати освіту, і обов'язково буде вчити своє майбутнє чадо. Є в «Недоуку» комізм більш глибокий, внутрішній: грубість, що хоче виглядати люб'язно, жадібність, що прикривається великодушністю, неуцтво, що претендує на освіченість.